

BÖLÜM 30

ONKOLOJİK KAVRAMLAR

Musa Barış AYKAN ¹
Nuri KARADURMUŞ ²

GİRİŞ

Kanser tek bir hastalıktan öte ortak özellikleri paylaşan birçok hastalığın bir toplamı olarak değerlendirilebilir. Bir hücrenin kontrolsüz bir şekilde çoğalmasına neden olan DNA mutasyonlarının neden olduğu genetik kökenli bir hastalık olarak görülmesi genel kabul edilen bir yaklaşımdır. Farklı perspektiflere göre de onkolojik kavramlar ve tanımlamalar geliştirilebilir. Tahminlere göre, birçok kanserin önlenabilir olduğuna dair kanıtlara rağmen, dünya çapında yılda 18 milyon kanser vaka-sı ve 9 milyondan fazla kanser ölümü olduğu düşünülmektedir. Her ne kadar hayatta kalma oranları artmakta olsa da, kanser nedeniyle Amerika Birleşik Devletleri'nde her yıl yaklaşık 600.000 kişinin ölmesiyle önde gelen ölüm nedenlerinden biri olmaya devam etmektedir.

Kanser için birçok risk faktörü tanımlanmıştır. Gelişmiş ülkelerde kanser nedenli ölümlerin üçte ikisinde tütün kullanımı, faz-

la kilo, kötü beslenme ve hareketsizlik önde gelen nedenleri oluşturmaktadır. Bir çalışmada, dünya çapında kanser ölümlerinin yüzde 35'inin nedeni olarak dokuz değiştirilebilir risk faktörü belirlenmiştir: sigara içmek, alkol kullanımı, meyve ve sebzelerde düşük beslenme, aşırı kilo, hareketsizlik, güvenli olmayan cinsel ilişki, kentsel hava kirliliği, katı yakıt kullanımı ve sağlık merkezlerinde kontamine enjeksiyonlar yapılması.

Genel olarak cinsiyete göre kanser insidansı incelendiğinde şu bilgileri gözlemlemekteyiz (insidans sıralamasında cilt kanserleri dışlandığında).

Erkeklerde en sık görülen maligniteler;

1. Prostat Kanseri (Ülkemizde erkeklerde en sık görülen kanser Akciğer Kanseri)
2. Akciğer Kanseri
3. Kolon Kanseridir.

Kadınlarda en sık görülen maligniteler;

1. Meme Kanseri
2. Akciğer Kanseri

¹ Uzm. Dr., Gülhane Eğitim ve Araştırma Hastanesi Tıbbi Onkoloji Kliniği, musabarisaykan@gmail.com

² Prof. Dr., Gülhane Eğitim ve Araştırma Hastanesi Tıbbi Onkoloji Kliniği, drnkaradurmus@yahoo.com

- Mezenşimal sarkomlar
- Osteosarkom
- Mide Kanseri
- Pankreas Kanseri
- Rektum Kanseri
- Meme Kanseri
- Küçük Hücreli Dışı Akciğer Kanseri vb kanserler yer almaktadır.

Son olarak, kanser tedavisine cevabı değerlendirilmeyi ele aldığımızda karşımıza çıkan kavramlar şunlardır;

- Tam Yanıt: Tedavi öncesi görüntüleme ve kullanılıyorsa laboratuvar yöntemlerinde hastalık saptanabiliyorken tedavi sonrası değerlendirilmede ölçülebilir hastalık saptanmaması durumudur.
- Parsiyel Yanıt: Tedavi öncesi var olan tümör boyutlarının iki boyut çarpımında WHO kriterlerine göre en az %50 küçülme veya tek boyutta RECIST kriterlerine göre en az %30 küçülme olmasıdır.
- Stabil Yanıt: Tedavi öncesi tümör boyutlarında %25 artma veya azalma veya aynı boyutlarda kalınması durumudur.
- Progresif Yanıt: Tedavi öncesi var olan tümör boyutlarının iki boyut çarpımında WHO kriterlerine göre >%25 büyüme veya tek boyutta RECIST kriterlerine göre > %20 büyüme olmasıdır.

KAYNAKLAR

1. Bray F, Ferlay J, Soerjomataram I, Siegel RL, Torre LA, Jemal A. Global cancer statistics 2018: GLOBOCAN estimates of incidence and mortality worldwide for 36 cancers in 185 countries. *CA Cancer J Clin.* 2018;68(6):394-424.
2. Siegel RL, Miller KD, Fuchs HE, Jemal A. Cancer Statistics, 2021. *CA Cancer J Clin.* 2021;71(1):7-33.
3. Danaei G, Vander Hoorn S, Lopez AD, Murray CJL, Ezzati M. Causes of cancer in the world: Comparative risk assessment of nine behavioural and environmental risk factors. *Lancet.* 2005;366(9499):1784-1793.
4. Meacham CE, Morrison SJ. Tumour heterogeneity and cancer cell plasticity. *Nature.* 2013;501(7467):328-337.
5. Yokuş B, Ülker ÇAKIR D, Üniversitesi Veteriner Fakültesi Biyokimya ABD D, Mart Üniversitesi Tıp Fakültesi Biyokimya ABD O, Özet Ç. Kanser Biyokimyası. *Kanser Biyokim Dicle Üniv Vet Fak Derg.* 2012;1(2):7-18.
6. Banks DE, Shi R, McLarty J, et al. American College of Chest Physicians consensus statement on the respiratory health effects of asbestos. *Chest.* 2009;135(6):1619-1627.
7. Gerber B, Krause A, Müller H, et al. Effects of adjuvant tamoxifen on the endometrium in postmenopausal women with breast cancer: A prospective long-term study using transvaginal ultrasound. *J Clin Oncol.* 2000;18(20):3464-3470.
8. Tao M, Boffetta P. Epidemiology of lung cancer. *Lung Cancer Ther Annu* 7. 2012;123(1):10-17.
9. Steele CB, Thomas CC, Henley S, Jane, et al. Morbidity and Mortality Weekly Report Vital Signs: Trends in Incidence of Cancers Associated with Overweight and Obesity — United States, 2005–2014. *Centers Dis Control Prev.* 2017;6(66):1052-1058.
10. Ma C, Bandukwala S, Burman D, et al. Interconversion of three measures of performance status: An empirical analysis. *Eur J Cancer.* 2010;46(18):3175-3183.